

**Навчальна програма з позашкільної освіти
військово-патріотичного напрямку
«Юні скаути»
Початковий, основний рівні; 2 роки навчання**

*«Схвалено для використання в позашкільних навчальних закладах»
(лист ІМЗО від 27.03.2019 № 22.1/12-Г-138; протокол засідання науково-методичної комісії з
позашкільної освіти Науково-методичної ради з питань освіти МОН від 15.03.2019 № 1)*

Майдибура А. В.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Скаутинг, або Скаутський рух - міжнародний неполітичний молодіжний рух, який своєю метою ставить підтримку фізичного, розумового і духовного розвитку молоді, щоб вона могла відігравати важливу роль у суспільстві.

Скаутський рух – це добровільний, неполітичний, виховний рух для молодих людей, відкритий для всіх без обмежень за походженням, віросповіданням чи расовою приналежністю, відповідно до мети, принципів і методів, розроблених засновниками руху. З позицій скаутингу виховання є процесом сприйняття постійному (впродовж життя) розвитку людини як особистості і як члена суспільства.

Пропонована навчальна програма реалізується в гуртках, секціях, творчих об'єднаннях закладів позашкільної освіти військово-патріотичного напрямку, спрямована на вихованців 10-18 років.

Метою навчальної програми є формування базових компетентностей дітей засобами скаутингу.

Завданнями навчальної програми є формування таких компетентностей:

пізнавальної, яка передбачає оволодіння основними поняття, знаннями зі скаутингу, краєзнавства, пішохідного туризму; вивчення основ туристської підготовки, долікарської медичної допомоги, особливостей підготовки та проведення туристських походів;

практичної, яка передбачає формування туристичних вмінь та навичок, участь у краєзнавчій роботі та туристських походах, орієнтування на місцевості; оволодіння здоровим способом життя;

творчої, яка орієнтована на набуття досвіду власної творчої діяльності зі скаутингу, туризму, розв'язання творчих завдань, здатності проявляти творчу ініціативу; формування досвіду взаємовідносин людини з природою, вмінь проведення самостійних наукових досліджень; розвиток дослідницьких, творчих здібностей, системного, просторового і логічного мислення, творчої уяви, фантазії; формування стійкого інтересу до занять скаутингом, потреби у творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні;

соціальної, яка передбачає розвиток трудової культури, досягнення високого рівня освіченості і вихованості; емоційний, фізичний та інтелектуальний розвиток; формування кращих особистісних рис особистості, ціннісного

ставлення до себе та інших; формування громадянської поведінки, патріотизму, любові до України.

Навчальна програма передбачає 2 роки навчання за початковим та основним рівнями по 216 годин (6 год./тиждень) кожен рік.

Програма передбачає проведення занять, індивідуальних занять, тренінгів, вікторин, змагань, навчально-тренувальних занять, походів, екскурсій, експедицій, практичної роботи на природі тощо.

Загальними принципами організації навчально-виховного процесу є науковість, синтез інтелектуальної і практичної діяльності, індивідуальний підхід, послідовність і поступовість викладення матеріалу.

Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові заняття, виконання творчої роботи, нормативів, контрольних вправ, участь в конкурсах, виставках, змаганнях, походах, та захист навчального проекту або портфоліо.

Навчання у гуртку не потребує спеціальної підготовки та знань. Навчальний матеріал програми адаптований до занять з вихованцями різного рівня підготовленості.

Теми та розподіл годин навчально-тематичного плану вказано орієнтовно. За необхідності, в установленому порядку, керівник гуртка може внести зміни до кількості годин у межах кожного року навчання. Враховуючи інтереси вихованців, їх кількість у групі, стан матеріально-технічного забезпечення, керівник гуртка може змінювати кількість теоретичних і практичних занять (залежно від того, як швидко та якісно вихованці набувають практичних навичок), враховуючи обсяг часу, що передбачений типовими навчальними планами.

Початковий рівень НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	-	2
Розділ 1. «Темний ліс»	11	23	34
1.1. Туристський рюкзак	1	1	2
1.2. Техніка пересування та подолання природних перешкод	1	1	2
1.3. Перша медична допомога	2	2	4
1.4. «Читання» слідів тварин	1	1	2
1.5. Читання карти	2	4	6
1.6. Організація туристичного походу	2	8	10
1.7. Туристичне спорядження: особисте, групове та спеціальне	2	6	8
Розділ 2. «Кам'яне місто»	13	17	30
2.1. Безпека дорожнього руху	2	2	4
2.2. Надзвичайні ситуації	1	1	2
2.3. Екологічні проблеми сучасності	2	4	6
2.4. Захист домашніх тварин	1	1	2

2.5. Безпека харчових продуктів	2	2	4
2.6. Вторинна переробка відходів	2	4	6
2.7. Особиста безпека	2	2	4
2.8. Безпека взимку	1	1	2
Розділ 3. «Давня планета»	5	11	16
3.1. Етнографія та краєзнавство	2	4	6
3.2. Народні промисли та ремесла	1	3	4
3.3. Національна українська кухня	1	3	4
3.4. Українські народні дитячі ігри та забави	1	1	2
Розділ 4. Світ навколо нас	11	23	34
4.1. Країни світу	2	4	6
4.2. Люди з обмеженими можливостями	2	2	4
4.3. Подорож Біблією	2	2	4
4.4. Промисловість	2	4	6
4.5. Основи науково-дослідницької діяльності	2	4	6
4.7. Пішохідний та велотуризм	1	7	8
Розділ 5. «Майстерня доброго гнома»	2	14	16
5.1. Друге життя старих речей	-	4	4
5.2. Цифровий фотоапарат	1	3	4
5.3. Конструювання рухомих моделей	-	4	4
5.4. Дрібний ремонту одягу	1	3	4
Розділ 6. «Дивовижний дім»	7	25	32
6.1. Мета та основні ознаки скаутингу	2	2	4
6.2. Структура організації українських скаутів	2	-	2
6.3. Основи практичної діяльності скаутської групи	1	3	4
6.4. Скаутські пісні		2	2
6.5. Справа загону, подія скаутської організації	2	18	20
Розділ 7. «Земля сірого ведмедя»	9	11	20
7.1. Рідний край - Україна	4	2	6
7.2. Державний Прапор України	1	1	2
7.3. Сільське господарство України	2	6	8
7.4. Рослинний та тваринний світ України	2	2	4
Розділ 8. «Острови пригод»	2	28	30
8.1. Водний туризм	2	4	6
8.2. Таборіві будівлі	-	8	8
8.3. Спостереження за об'єктами живої природи	-	8	8
8.4. Пригодницькі ігри	-	6	6
8.5. «Детективне» завдання	-	2	2

Підсумок	-	2	2
Разом:	62	154	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год).

Теоретична частина. Історія зародження та розвитку скаутингу, засновники скаутського (пластового) руху в Україні. Основні види діяльності скаутингу.

Розділ 1. «Таємничий ліс» (34 год.)

1.1. Туристський рюкзак (2 год.)

Теоретична частина. Основні поняття туризму. Туристський рюкзак: моделі, правила та способи складання речей. Регулювання рюкзак як завершальний етап зборів у похід.

Практична частина. Відпрацювання вмінь складання речей в рюкзак на правильність та швидкість.

1.2. Техніка пересування та подолання природних перешкод (2 год.)

Теоретична частина. Організація руху на маршруті. Рух лісом та болотом; стежками; трав'янистими схилами; осипищами та моренами; скелями; по снігу та фірну; по льоду. Способи страхування. Загальні положення орієнтування на місцевості.

Практична частина. Виконання тренувальних вправ на оволодіння технікою пересування та подолання природних перешкод. Вправи на орієнтування на місцевості. Рухливі ігри на природі.

1.3. Перша медична допомога (4 год.)

Теоретична частина. Загальні поняття першої медичної допомоги: основні групи заходів, значення першої медичної допомоги. Загальні принципи надання першої допомоги постраждалому від нещасного випадку: виявлення ознак життя та смерті, іммобілізація, транспортування постраждалих. Принципи черговості транспортування при масових травмах.

Практична частина. Вправи з надання першої медичної допомоги постраждалим від нещасних випадків; виготовлення нош (носилок); транспортування потерпілого.

1.4. «Читання» слідів тварин (2 год.)

Теоретична частина. Тварини України, їх коротка характеристика. Типи слідів. «Читання» слідів тварин. Картування слідів тварин.

Практична частина. Ігри на розвиток спостережливості. «Читання» слідів за фотографіями. Перегляд навчальних відеофільмів. Проведення «розслідування» по пошуку слідів. Виготовлення печаток-слідів з картоплі.

1.5. Читання карти (6 год.)

Теоретична частина. Загальні правила читання карт, вивчення й оцінка місцевості. Види умовних знаків.

Практична частина. Читання топографічних карт. Вправи з орієнтування на місцевості та у знаходженні визначених об'єктів.

1.6. Організація туристичного походу (10 год.)

Теоретична частина. Категорії та форми проведення туристичних походів. Організація: мета походу, комплектування та організація групи, вибір і розробка маршруту, складання кошторису. Поняття лінійного, кільцевого, радіального та комбінованого маршрутів. Харчування у поході: складання раціону, правила закупівлі, упакування і зберігання продуктів, приготування їжі. Накопичення сміття у лісі, способи його утилізації.

Практична частина. Розроблення маршруту походу. Конкурс на кращий маршрут. Проведення акції «Чистий ліс – чисті легені планети». Прибирання сміття у лісі, парку, його утилізація. Змагання на краще прибирання природної ділянки.

1.7. Туристичне спорядження: особисте, групове та спеціальне (8 год.)

Теоретична частина. Належне обслуговування спорядження: правила його зберігання та експлуатації, догляд за обладнанням до і після користування Види та групи туристичних ножів, їх складові частини. Матеріали виготовлення ножів.

Практична частина. Проведення гри «Підготовка спорядження до подорожі», перевірка надійності, цілісності спорядження, відповідність його своєму призначенню, догляд за одягом, взуттям, наметом, ремонт зіпсованого спорядження. Вправи на оволодіння прийомами використання туристичних ножів: розрізання мотузок, стругання гілок дерев, виготовлення рогачок-перекладин для підвішування посуду, одягу тощо. Виготовлення милиць, нош, сходів тощо.

Розділ 2. «Кам'яне місто» (30 год.)

2.1. Безпека дорожнього руху (4 год.)

Теоретична частина. Технічні засоби підвищення безпеки дорожнього руху. Основні складові безпеки дорожнього руху. Програми, кампанії та акції з безпеки дорожнього руху.

Практична частина. Проведення конкурсу на знання правил дорожнього руху.

2.2. Надзвичайні ситуації (2 год.)

Теоретична частина. Надзвичайна ситуація (НС): поняття, класифікація, причини виникнення, принципи та заходи захисту. Сили та засоби захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру. Запобігання виникненню НС. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій. Запобігання НС в Україні. Оперативно-рятувальна служба України.

Практична частина. Перегляд навчального відеофільму.

2.3. Екологічні проблеми сучасності (6 год.)

Теоретична частина. Поняття та класифікація екологічних проблем. Основні групи екологічних проблем: забруднення атмосфери, забруднення та виснаження водних ресурсів, деградація ґрунту. Основні екологічні проблеми України.

Практична частина. Проведення екологічної акції «Чисті береги».

2.4. Захист домашніх тварин (2 год.)

Теоретична частина. Права тварин. Ідеї гуманного ставлення до тварин. Опір гуманному ставленню до тварин. Законодавча база гуманного ставлення до тварин в Україні. Правила поводження з тваринами, що виключають жорстокість.

Практична частина. Відвідування притулку для тварин.

2.5. Безпека харчових продуктів (4 год.)

Теоретична частина. Традиційні і сучасні системи харчування. Безпека харчових продуктів: вимоги, ризики та шляхи вирішення проблем. Дієтичне харчування.

Практична частина. Конкурс «Корисна страва» (самостійне приготування страви з 3-5 інгредієнтів; презентація страви).

2.6. Вторинна переробка відходів (6 год.)

Теоретична частина. Поняття, значення та історія вторинної переробки сміття. Технології вторинної переробки: уживані технології, спалювання сміття, новітні розробки. Види вторинної сировини.

Практична частина. Екологічна акція «Цікаве дозвілля – чисте довкілля». Виготовлення виробів з пластику.

2.7. Особиста безпека (4 год.)

Теоретична частина. Безпека у побуті, у природі, в екстремальних ситуаціях. Основні джерела побутових небезпек – електрика, побутовий газ, харчові отруєння, домашні тварини. Електробезпека. Пожежна безпека. Транспортна безпека. Небезпеки масових заходів. Отруйні рослини та тварини. Правила поведінки при зустрічі з агресивною твариною. Виживання у екстремальних умовах.

Практична частина. Розв'язуванням ситуативних задач, робота з інформаційними джерелами, проведення міні-тренінгу «Моя особиста безпека».

2.8. Безпека взимку (2 год.)

Теоретична частина. Небезпеки зими. Правила безпеки взимку. Переохолодження. Обмороження. Ожеледиця. Безпечна поведінка на льоду. Перша медична допомога потерпілому.

Практична частина. Відпрацювання скоординованих дій з врятування людини, що потрапила в ополонку чи під лід. Вправи на надання першої медичної допомоги потерпілому.

Розділ 3. «Давня планета» (16 год.)

3.1. Етнографія та краєзнавство (6 год.)

Теоретична частина. Суть понять етнографії і краєзнавства. Етнографія в Україні. Народні звичаї і обряди, їх зв'язок з традиційним світоглядом та дохристиянськими віруваннями українців. Звичаї та традиції зимового, весняного, літнього і осіннього циклу. Сімейна обрядовість. Трудова обрядовість.

Практична частина. Відвідування краєзнавчого музею свого регіону.

3.2. Народні промисли та ремесла (4 год.)

Теоретична частина. Історія, значення, основні види народних промислів, їх регіональні особливості. Вироби народних майстрів, які стали символом самобутності української культури.

Практична частина. Виготовлення виробів за мотивами народних промислів та ремесел (за вибором педагога і вихованців).

3.3. Національна українська кухня (4 год.)

Теоретична частина. Історія, характерні ознаки, традиційні страви та регіональні особливості української кухні. Обрядові страви українців.

Практична частина. Приготування страв української кухні (за вибором дітей), дегустація страв.

3.4. Українські народні дитячі ігри та забави (2 год.)

Теоретична частина. Поняття гри. Характеристика, класифікація та практичне використання українських народних ігор.

Практична частина. Проведення українських народних дитячих ігор та забав (за вибором педагога та дітей).

Розділ 4. Світ навколо нас (34 год.)

4.1. Країни світу (4 год.)

Теоретична частина. Поняття «країни світу». Типологія країн. Етимологія назв. Сучасна світова культура.

Практична частина. Заочна подорож «Країнами світу».

4.2. Люди з обмеженими можливостями (4 год.)

Теоретична частина. Термінологія. Права людей з обмеженими можливостями та їх інтеграція в суспільство. Міжнародні документи про права людей з обмеженими можливостями. Соціальний та економічний захист, соціальний статус, адаптація та професійна реабілітація людей з обмеженими можливостями. Необмежені можливості: люди, які підкорили світ в інвалідному візку.

Практична частина. Організація та проведення благодійних акцій, зустрічей з людьми з обмеженими можливостями.

4.3. Подорож Біблією (4 год.)

Теоретична частина. Біблійний канон. Склад та структура християнської Біблії. Склад та структура єврейської Біблії. Зміст Біблії. Переклади Біблії та їх поширення. Проникнення в Україну. Відносини з наукою. Цікаві факти про Біблію. Найбільші церковні свята в Україні.

Практична частина. Участь в організації та проведенні дитячих свят Різдва, Стрітіння, Великодня тощо.

4.4. Промисловість (6 год.)

Теоретична частина. Історія розвитку промисловості України. Галузі промисловості України. Поняття індустріального та постіндустріального суспільства. Промисловість і навколишнє середовище.

Практична частина. Екскурсія на регіональний промисловий об'єкт.

4.5. Основи науково-дослідницької діяльності (6 год.)

Теоретична частина. Наукове дослідження як форма існування і розвитку науки. Особливості учнівської науково-дослідницької діяльності. Типи учнівських робіт. Загальна схема наукового дослідження. Постановка проблеми. Вибір теми дослідження. Обґрунтування актуальності науково-дослідницької роботи. Мета і завдання дослідження. Об'єкт і предмет дослідження. Вибір методу. Пошук можливих розв'язків проблеми. Формулювання гіпотези. План дослідження. Вивчення літературних джерел. Проведення дослідження. Аналіз, обробка, систематизація матеріалу. Інтерпретація результатів. Формулювання

висновків та узагальнень. Написання й оформлення тексту науково-дослідницької роботи. Підготовка до захисту: написання доповіді, підготовка презентації.

Практична частина. Формулювання основних етапів науково-дослідницької роботи, визначення об'єкта, предмета і завдання дослідження на прикладі наукової статті. Ознайомлення із загальною структурою наукових робіт учнів-членів Малої академії наук України.

4.6. Пішохідний та велотуризм (8 год.)

Теоретична частина. Поняття та підвиди пішохідного туризму: трекінг-туризм, легка хода, бекпекінг. Велотуризм як активний відпочинок. Різновиди велопоходів. Спортивний велотуризм. Категорії складності велосипедних походів.

Практична частина. Організація та проведення пішохідних та велосипедних туристичних походів.

Розділ 5. «Майстерня доброго гнома» (16 год.)

5.1. Друге життя старих речей (4 год.)

Практична частина. Виготовлення виробів зі старих речей (за вибором вихованців). Проведення конкурсу «Майстерні рученята».

5.2. Цифровий фотоапарат (4 год.)

Теоретична частина. Коротка історія розвитку фотографії та винаходу фотоапарата. Принцип дії цифрової фотокамери. Основні елементи, цифрової фотокамери. Носії цифрової інформації. Живлення цифрового фотоапарату. Класифікація цифрових фотоапаратів: дзеркальні, псевдодзеркальні, гібридні, компактні.

Практична частина. Вивчення принципу роботи дзеркального цифрового фотоапарату. Фотографування природних об'єктів. Організація та проведення виставки творчих фоторобіт.

5.3. Конструювання рухомих моделей (4 год.)

Практична частина. Виготовлення паперової моделі з рухомими деталями («Веселий клоун-акробат»), іграшок-сюрпризів.

5.4. Дрібний ремонт одягу (4 год.)

Теоретична частина. Короткі відомості з ремонту одягу. Види обробки декоративними деталями та конструктивними засобами. Способи ремонту латками: ручний, машинний і клейовий.

Практична частина. Удосконалення вмінь та навичок роботи з тканиною, голкою, нитками; виконання дрібного ремонту одягу, накладання латок, пришивання гудзиків, виготовлення та пришивання вішалки для одягу тощо.

Розділ 6. «Дивовижний дім» (32 год.)

6.1. Мета та основні ознаки скаутингу (4 год.)

Теоретична частина. Скаутський закон. Символіка та атрибути: міжнародний та українські символи скаутингу, скаутський знак, скаутська форма.

Практична частина. Вивчення скаутських законів, символіки та атрибутів, створення символіки загону.

6.2. Структура організації українських скаутів (2 год.)

Теоретична частина. Національна організація скаутів України (НОСУ). Осередки, округи. Стяги. Дружини. Скаутський патруль. Скаутська програма. Патрульна система.

6.3. Основи практичної діяльності скаутської групи (4 год.)

Теоретична частина. Організація роботи в скаутській групі. Навчання через дію. Обіцянка та Закон як основа діяльності загону. Принципи розподілу обов'язків між членами скаутської групи.

Практична частина. Генеральне прибирання та дрібний ремонт місця зборів (паркова зона, лісова галявина тощо).

6.4. Скаутські пісні (2 год.)

Теоретична частина. Коротка історія розвитку скаутської (пластової) пісенності. Жанрово-тематичні особливості скаутських (пластових) пісень. Особливості сучасного побутування поезії скаутів (пластунів).

Практична частина. Розучування скаутських пісень.

6.5. Справа загону, подія скаутської організації (20 год.)

Теоретична частина. Здобутки світового скаутингу та добродійна діяльність скаутів Національної організації скаутів України (НОСУ). «Жодного дня без доброї справи».

Практична частина. Проведення збору-походу «Діти за здоровий спосіб життя». Проведення творчих конкурсів. Участь в доброму ділі, події регіональної скаутської організації.

Розділ 7. «Земля сірого ведмедя» (20 год.)

7.1. Рідний край - Україна (6 год.)

Теоретична частина. Короткий історичний огляд. Державний устрій. Адміністративний поділ. Незалежність. Зовнішня політика. Збройні сили. Війна на сході України. Демографія. Економіка. Освіта. Наука. Культура. Географія України: розташування, рельєф, клімат, водойми. Ландшафти та фізико-географічне районування України, природні ресурси. Фауна і флора.

Практична частина. Інтелектуальна гра «Чи знаєш ти свій край».

7.2. Державний Прапор України (2 год.)

Теоретична частина. Стандартизація розміру та кольору, порядок смуг, тлумачення символіки, історія Державного Прапора України. День Державного Прапора. Найбільші Державні Прапори України. Етика використання Державного Прапора.

Практична частина. Робота з документальними джерелами.

7.3. Сільське господарство України (8 год.)

Теоретична частина. Загальна характеристика сільського господарства України. Рослинництво. Овочівництво. Тваринництво. Проблеми розвитку сільського господарства.

Практична частина. Підготовка та презентація матеріалів про розвиток галузей сільського господарства (на вибір) у своєму регіоні (районі, області) Екскурсія на місцеве сільськогосподарське підприємство.

7.4. Рослинний та тваринний світ України (4 год.)

Теоретична частина. Різноманітність видового складу рослинного та тваринного світу, закономірності поширення рослинності. Рослинні компоненти лісів, степів, луків, боліт. Червона книга України.

Практична частина. Екскурсія в природу з метою вивчення тваринного та рослинного світу рідного краю.

Розділ 8. «Острови пригод» (30 год.)

8.1. Водний туризм (6 год.)

Теоретична частина. Поняття водного туризму. Види водного туризму: сплав по річках, рафтинг, вітрильний туризм, каякінг, каньйонінг, віндсерфінг, вейкбордінг. Плавальні засоби для водного туризму. Водний туризм України.

Практична частина. Водний похід на катамаранах.

8.2. Таборів будівлі (8 год.)

Теоретична частина. Основні види таборових будівель, їх призначення. Особливості конструкції.

Практична частина. Виготовлення макетів стільців, стола, пристосування для умивальника за допомогою пилки, сокири, лопати тощо.

8.3. Спостереження за об'єктами живої природи (8 год.)

Теоретична частина. Спостереження: поняття, види, структура. Етапи підготовки та проведення спостереження. Інструменти, обладнання та матеріали. Поняття бердвочерів.

Практична частина. Змагання бердвочерів протягом доби. Виготовлення годівниць. Розробка зимового меню для зимової підгодівлі птахів.

8.4. Пригодницькі ігри (6 год.)

Практична частина. Проведення пригодницьких ігор «Золото скіфів», «Амазонка» тощо.

8.5. «Детективне» завдання (2 год.)

Практична частина. Проведення детективної гри «Пошук зниклих».

Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці повинні знати і розуміти:

- основи гігієни;
- особливості спілкування;
- ознаки поширених в подорожах хвороб;
- особливості організації харчування у побуті та в поході;
- правила техніки безпеки при перебуванні на природі, у міському середовищі, на воді, під час дорожнього руху, пішохідного та велотуризму тощо;
- відомості про природу рідного краю;
- вимоги догляду за спорядженням;
- закони скаутингу;
- відомості про державну символіку, її призначення;

правила поведження під час ігор.

Вихованці повинні вміти і застосовувати:

володіти основами туристської підготовки та техніки безпеки;
 правильно вести себе у надзвичайних ситуаціях;
 виконувати дослідницькі завдання;
 способи надання домедичної допомоги;
 основні правила читання карти;
 порядок організації страхівки і самострахівки учасників походу;
 бути спостережливим, уважним до навколишнього середовища.

Вихованці мають набути досвід:

розрізняти, купувати продукти харчування;
 готувати їжу в умовах походу;
 створювати предмети власними руками;
 проводити традиційні народні ігри;
 будувати сховище (курінь);
 з техніки безпеки при перебуванні на природі, на воді, під час дорожнього руху.

Основний рівень НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	2	4
Розділ 1. Скаутський рух сьогодення	12	48	60
1.1. Розвиток скаутського руху	2	4	6
1.2. Принципи скаутингу	2	4	6
1.3. Провідні напрямки діяльності скаутів	2	2	4
1.4. Скаутські символи і атрибути	2	4	6
1.5. Мала група в скаутингу	2	4	6
1.6. Скаутське випробування	2	6	8
1.7. Вступ до загону скаутів	-	4	4
1.8. Таборування	-	20	20
Розділ 2. Туристська підготовка скаута	4	18	22
2.1. Туристичні вузли	2	2	4
2.2. В'язання та застосування туристичних вузлів	2	16	18
Розділ 3. Перша медична допомога	8	20	28
3.1. Аптечка першої медичної допомоги	2	2	4
3.2. Травми	2	2	4
3.3. Перша медична допомога при різних видах кровотеч	2	8	10

3.4. Перша медична допомога при різних видах ушкоджень	2	8	10
Розділ 4. Інтелектуальні ігри та тренінги	4	14	18
4.1. Інтелектуальні ігри	2	8	10
4.2. Соціально-психологічний тренінг	2	6	8
Розділ 5. Основ проектування таборових побудов	4	8	12
5.1. Піонеринг в скаутському таборі	2	-	2
5.2. Побудови скаутів	2	8	10
Розділ 6. Пішохідний туризм	6	62	68
6.1. Спортивне орієнтування	2	14	16
6.2. Спортивна підготовка	2	16	18
6.3. Дослідницька діяльність під час краєзнавчої експедиції	2	8	10
6.4. Краєзнавча експедиція з елементами таборування	-	20	20
6.5. Підсумки дослідницької діяльності	-	4	4
Підсумок	-	4	4
Разом:	40	176	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (4 год.)

Теоретична частина. Презентація програми діяльності гуртка.

Практична частина. Вихід у природу: облаштування місця проведення зборів.

Розділ 1. Скаутський рух сьогодні (60 год.)

1.1. Розвиток скаутського руху (6 год.)

Теоретична частина. Короткий історичний огляд розвитку скаутингу в Україні.

Практична частина. Робота з інтернет-джерелами з метою встановлення інтернет-зв'язку з скаутськими організаціями України та світу.

1.2. Принципи скаутингу (6 год.)

Теоретична частина. Фундаментальні принципи скаутингу: обов'язок перед Богом, обов'язок перед Батьківщиною, обов'язок перед іншими, обов'язок перед собою.

Практична частина. Ігри на закріплення знань основних понять скаутингу, малювання карти мікрорайону.

1.3. Провідні напрямки діяльності скаутів (4 год.)

Теоретична частина. Зміст життя скаутів. Провідні напрямки діяльності: фізичний, духовний, соціальний, інтелектуальний розвиток особистісного потенціалу кожного скаута.

Практична частина. Рухливі ігри на вулиці, інтелектуальні ігри.

1.4. Скаутські символи і атрибути (6 год.)

Теоретична частина. Об'єднуючі елементи скаутингу: символи й атрибути. Скаутська емблема (знак). Скаутське рукостискання. Скаутський салют. Знамено групи. Заклик групи. Шийна хустка (краватка). Скаутські відзнаки. Уніформа.

Практична частина. Вікторина «Скаутські символи». Розроблення емблеми та герба свого загону, проведення конкурсу.

1.5. Мала група в скаутингу (6 год.)

Теоретична частина. Мала група як базова форма об'єднань скаутів. Принципи створення малих груп. Заповіді роботи скаутської групи. Демократія в групі. Патруль - базова одиниця скаутської організації.

Практична частина. Організація роботи малих груп.

1.6. Скаутське випробування (8 год.)

Теоретична частина. Поняття скаутського випробування.

Практична частина. Проведення скаутських випробувань (рухливих ігор на командну та індивідуальну першість, ігор-естафет, квестів тощо).

1.7. Вступ до загону скаутів (4 год)

Практична частина. Проведення попереднього (пробного) іспиту за програмою скаутингу.

1.8. Таборування (20 год.).

Практична частина. Організація та проведення скаутського таборування. Виконання науково-дослідницьких завдань.

Розділ 2. Туристська підготовка скаута (22 год.)

2.1. Туристичні вузли (4 год.)

Теоретична частина. Класифікація вузлів за призначенням.

Практична частина. Вивчення класифікації вузлів за ілюстраціями; перегляд навчальних відеофільмів.

2.2. В'язання та застосування туристичних вузлів (18 год.)

Теоретична частина. Поняття основних вузлів: основний, прямий (морський), ткацький, вузол провідника, серединний провідник, подвійний провідник, штоковий, булінь, вісімка, вісімка кінцева, вісімка подвійна, грейпвайн (англійський), зустрічний (стрічковий).

Допоміжні вузли: зашморг, стремено, схоплювальний, австрійський схоплювальний, поліспаєт. Вузол «марка».

Практична частина. Відпрацювання техніки в'язання основних та допоміжних вузлів. Конкурс в'язання вузлів.

Розділ 3. Перша медична допомога (28 год.)

3.1. Аптечка першої медичної допомоги (4 год.)

Теоретична частина. Аптечка першої медичної допомоги: поняття, призначення та типологія. Комплектація аптечок. Маркування медичних препаратів.

Практична частина. Формування похідної аптечки.

3.2. Травми (4 год.)

Теоретична частина. Поняття травми, травматизму. Класифікація та види травм.

Практична частина. Зустріч з лікарем ортопедом-травматологом.

3.3. Перша медична допомога при різних видах кровотеч (10 год.)

Теоретична частина. Основні види кровотеч. Небезпека кровотеч. Визначення виду кровотеч.

Практична частина. Відпрацювання прийомів надання першої медичної допомоги при різних видах кровотеч.

3.4. Перша медична допомога при різних видах ушкоджень (10 год.)

Теоретична частина. Принципи надання першої долікарської допомоги. Надання першої допомоги при нещасних випадках. Втрата свідомості (ВС). Штучне дихання (ШД). Зовнішній масаж серця. Шок. Непритомність. Струс мозку. Кровотечі. Переохолодження. Відмороження. Перегрівання. Термічні опіки. Хімічні опіки. Ураження електричним струмом. Перша допомога при ушкодження опорно-рухової системи: розтяги зв'язок, удари, вивих, перелом.

Практична частина. Відпрацювання прийомів надання першої медичної допомоги при різних видах ушкоджень.

Розділ 4. Інтелектуальні ігри та тренінги (18 год.)

4.1. Інтелектуальні ігри (10 год.)

Теоретична частина. Поняття інтелектуальної гри. Приклади інтелектуальних ігор. Мета та завдання інтелектуальних ігор.

Практична частина. Ігри типу «Повітряна куля», «Крокодил», «Телеграма», «Римування» тощо.

4.2. Соціально-психологічний тренінг (8 год.)

Теоретична частина. Поняття соціально-психологічного тренінгу. Мета та функції, класифікація тренінгів.

Практична частина. Тренінг «Моя скаутська родина».

Розділ 5. Основи проектування таборових побудов (12 год.)

5.1. Піонеринг в скаутському таборі (2 год.)

Теоретична частина. Поняття піонерингу. Основні прийоми піонерингу.

5.2. Побудови скаутів (10 год.)

Теоретична частина. Архітектурні побудови: скаутська сторожова вежа. Інструменти та матеріали. Порядок виконання робіт.

Практична частина. Проектування та побудова крану-переправи, підйомних сходів, сторожової вежі, плоту. Конкурс –презентація скаутських побудов.

Розділ 6. Пішохідний туризм (68 год.)

6.1. Спортивне орієнтування (16 год.)

Теоретична частина. Поняття спортивного орієнтування. Спортивне орієнтування в Україні. Класифікація видів спортивного туризму. Початкова підготовка орієнтувальника. Організація змагань зі спортивного орієнтування.

Практична частина. Вправи на визначення відстаней; визначення напрямків; читання карти та зіставлення її з місцевістю; вибір порядку проходження

контрольного пункту (КП) і способи орієнтування. Вибір раціонального шляху руху. Проходження траси орієнтування. Проведення залікових змагань.

6.2. Спортивна підготовка (18 год.)

Теоретична частина. Особливості та засоби спортивної підготовки спортсменів-орієнтувальників.

Практична частина. Вправи на удосконалення техніки пересувань та техніки орієнтування. Вправи на удосконалення рухових якостей і підвищення можливостей функціональних систем організму: пробігання тренувальних дистанцій без зупинок і зміни швидкості; без зупинок, зі зміною швидкості; серії вправ однакової або різної тривалості з постійною або змінною інтенсивністю і суворо встановленими або довільними паузами – інтервалами відпочинку. Проведення спортивних та рухливих ігор.

6.3. Дослідницька діяльність під час краєзнавчої експедиції (10 год.)

Теоретична частина. Мета експедиції. Об'єкти дослідження. Форми та методи збору інформації.

Практична частина. Розподіл обов'язків учасників експедиції. Розробка маршруту експедиції, визначення його типу. Підготовка графіка руху групи; документів групи; спорядження для експедиції; кошторису витрат; програми збору і систематизації краєзнавчих матеріалів під час експедиції. Організація та проведення збору групи перед експедицією.

6.4. Краєзнавча експедиція з елементами таборування (20 год.)

Практична частина. Проведення краєзнавчої експедиції визначеним маршрутом. Збір та систематизація краєзнавчих матеріалів. Таборування у місцях ночівлі.

6.5. Підсумки дослідницької діяльності (4 год.)

Практична частина. Презентація результатів краєзнавчого дослідження.

Підсумок (4 год.)

Практична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці повинні знати і розуміти:

основні поняття скаутингу;
 правила поведінки;
 основні принципи тактики підготовки і проведення пішохідних походів;
 техніку безпеки при перебуванні на природі, міському середовищі, на воді, під час дорожнього руху, пішохідного переходу тощо;
 лікарські препарати аптечки та їх призначення;
 правила першої медичної допомоги при різних видах ушкоджень;
 види та класифікацію вузлів;
 правила спортивного орієнтування;
 теорію проектування «піонерингу»;
 особливості загальної та спеціальної фізичної підготовки, методику загартування організму.

Вихованці повинні вміти і застосовувати:

керуватися законами скаутингу в загоні та повсякденному житті;
володіти методикою самоконтролю функціонального стану організму;
створювати символіку;
застосовувати різноманітні види вузлів;
розробляти тактику подолання різноманітних видів перешкод;
підтримувати доброзичливу атмосферу у колективі;
проектувати побудови «піонеринг»;
складати комплекс ранкової зарядки.

Вихованці мають набути досвід:

добирати і укомплектовувати спорядження;
застосовувати різноманітні види вузлів під час таборування;
надавати першу медичну допомогу при різних видах ушкоджень;
виготовляти побудови «піонерингу» під час таборування;
створювати емблему загону, герб своєї родини;
виконувати тренувальні фізичні вправи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акатов Н.А. Принципы организационного строительства в скаутском движении. – Ялта-Гурзуф, 2000.
2. Бажанський Михайло. Скорочена історія українського Пласта // Пластовий шлях. - 1988.
3. Бондарь Л. Ведение в скаутинг. Книга для родителей и других взрослых. – Женева, Швейцария, 1996.
4. Гаврилова О. В. Становлення скаутського руху на Україні / Гаврилова Олена Вікторівна // Наукові праці. – Т. 46. – Вип. 33: Педагогічні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили. 2006.
5. Гоцький В. Мій шлях до Плаю.//Пластовий вісник.- ч.3.- Варшава, 1992.
6. Жданович Ю. Вчимося і граємося: метод. реком. для організаторів дозвілля дітей/ Ю. Жданович. – К.: Шк. світ, 2008.
7. Довбищенко В., Решетников О. Скаутинг: Словарь-справочник /Региональное бюро Евразии. - Ялта- Гурзуф, 2001.
8. Кучин В. Охота на скаутов.//Новое время.-№16.- февраль 1994.
9. Климова К. Из скаутов в пионеры и обратно.//Воспитание школьников.- №2.- 1994.
10. Конституция Всемирной организации скаутского движения. - Ялта-Гурзуф, 2000.
11. Майдибура А. В. Скаутинг – система виховання. Посібник. – Миколаїв, 2011.
12. Мастенбрук У. Управление конфликтными ситуациями и развитие организации. – М.: Инфра-М, 2006.

13. Окаринський В. М. Український скаутський рух у Центральній та Південно-Східній Україні // Наукові записки. Том 18, Спеціальний випуск: у двох частинах. Частина 1 / Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2011.
14. Сборник документов Всемирной Организации Скаутского Движения. Конституция и регламенты работы Всемирной Организации Скаутского Движения. – М., 2001.
15. Сич О. Пласт: нарис витоків, історії, сьогодення. - Івано-Франківськ, 1999.
16. Социальная психология в образовании: Учеб.пособие. Ч.1. Концептуальные и прикладные основы социальной психологии. – М.: Владос, 1995.
17. Субтельний Орест. Україна: історія / Пер. с англ. Ю.І. Шевчука; Вст. ст. С.В. Кульчицького. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Либідь, 1993.
18. Су-Учхан '2009. 16-й джембори. Игры. /Ассоциация скаутов Украины. Ялтинский союз скаутов.- Красные пещеры, 2009.
19. Су-Учхан '2010. 17-й джембори. Игры. /Ассоциация скаутов Украины. Ялтинский союз скаутов.- Красные пещеры, 2010.
20. Су-Учхан '2011. 18-й джембори. Игры. /Ассоциация скаутов Украины. Ялтинский союз скаутов.- Красные пещеры, 2011.
21. Су-Учхан '2012. 19-й джембори. Игры. /Ассоциация скаутов Украины. Ялтинский союз скаутов.- Красные пещеры, 2012.
22. Таш-Джарган '2013. 20-й джембори. Игры. /Ассоциация скаутов Украины. Ялтинский союз скаутов.- Таш-Джарган, 2013.
23. Якимович Б. З. Пласт. Український пластовий улад // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К. : Наук. думка, 2011. – Т. 8 : Па – Прик. – С. 267.